

Levend archief: de Bosgeelster

Een derde van de inheemse Nederlandse flora is bedreigd. Om te voorkomen dat we de genetische diversiteit van deze soorten verliezen is het belangrijk om zaden te verzamelen en conserveren: de opbouw van een 'levend archief'. Zaden in dit levend archief kunnen in de toekomst worden gebruikt voor natuurbehoud en -herstel. [Het Levend Archief](#) is een programma van Landschappen.NL met als thema 'Zorgen voor de Natuur van Morgen.' Eén van de planten op de lijst voor het Leven Archief is de Bosgeelster (*Gagea lutea*)

De werkgroep biodiversiteit Stichting Landelijk Gebied Haren werkt nu samen met de Hortus Haren om de bosgeelster te vermeerderen.

Ons doel is om de bosgeelster in een veilige omgeving te vermeerderen en dan de bestaande populaties weer uit te kunnen breiden. Daarnaast willen we een bijdrage leveren aan het Levend Archief voor de landelijke zaadbank.

De bosgeelster

De bosgeelster (*Gagea lutea*) heeft drie verspreidingsgebieden: op de oostelijke zandgronden, de duinen en de op een smalle strook van de Hondsrug in het noorden, vanaf Emmen tot in de stad Groningen. Het is een vroege voorjaarsbloeiër, die voornamelijk in het oosten van ons land voorkomt. De gele sterretjes van dit bolgewasje zijn van begin maart tot in april te vinden. Al voor de zomer zijn de op gras lijkende blaadjes weer verdwenen. Omdat het bolletje maar kort bloeit wordt het vaak over het hoofd gezien. De bloemen van

bosgeelster worden voornamelijk bestoven door het Vosje, een vroeg vliegende solitaire bijensoort. De zaden worden dan weer verspreid door mieren, omdat de zaden van de bosgeelster een zogenaamd 'mierenbroodje' hebben. Deze mierenbroodjes dienen als voedsel voor de mierenlarven, de zaden worden daarom verzameld door mieren en meegenomen naar het mierennest. In dit proces worden de zaden verspreid, wat de plaatselijk grote dispersie van bosgeelster kan verklaren.

In het landelijk gebied Haren groeit de bosgeelster vooral in en soms net buiten de dorpen. De ons bekende groeiplaatsen zijn de Kromme Elleboog in Haren en de Zuidlaarderweg in de bebouwde kom van Noordlaren. Daar zijn ook op de Lageweg en enkele particulieren tuinen de bolletjes gezien. Aan de Oosterweg Haren zijn ze verdwenen.

Bescherm de bosgeelster 2021

In 2021 is de werkgroep Biodiversiteit van de Stichting Landelijk Gebied, samen met de Gemeente Groningen in navolging van Drenthe (waar de soort ook onder

druk staat) een actie gestart om de groeiplaatsen te beschermen met bordjes 'bescherm de berm/ niet maaien voor 15 mei'. Omwonenden werden gevraagd mee te helpen om deze bijzondere soort op de Hondsrug te beschermen door niet te **parkeren** op de groeiplaatsen om verdichting van de grond te voorkomen en **niet te maaien** voordat de planten zijn uitgebloeid en vrucht gezet hebben (dus niet voor half mei).

Ondanks deze maatregelen gaat het niet de goede kant op met de bosgeelster. We zien dat populaties met de jaren kleiner worden en soms zelfs verdwijnen. Hierdoor is er een toenemende kans dat de fertiliteit van de populaties ook kleiner wordt omdat de genetische variëteit achteruit gaat. Door opkweek van het bolletje in een gecontroleerde omgeving en ze later weer terug te planten in de oorspronkelijke omgeving hopen we de genetische variatie weer te vergroten en de populatie weer sterker te maken. Met deze gedachte zijn we een vermeerderingsproject gestart. Omdat de bosgeelster een van de aandachtsoorten is in het landelijke project Levend Archief willen we hier ook een bijdrage aan leveren.

Project Levend archief 'de bosgeelster' Haren 2025

Met toestemming van de gemeente Groningen, eigenaar van de bermen in Haren en Noordlaren waar de bosgeelster voorkomt, zijn begin mei 2025 aan de Kromme Elleboog een paar bolletjes uitgegraven en in de Hortus Haren op een veilige groeiplaats uitgezet. Ook zijn een paar zaden verzameld die zullen worden opgekweekt. Nu, half mei, zijn de zaden nog niet rijp, dus maaien zou niet eerder dan *eind mei* moeten plaatsvinden.

Volgend jaar zal willen we nog op meer plaatsen bolletjes en zaden verzamelen en in de hortus uitzetten. De ons nu bekende lokale groeiplaatsen zijn op de maaikaarten van de gemeente gezet:

- Kromme Elleboog Haren
- Zuidlaarderweg Noordlaren
- Lageweg Noordlaren

Andere locaties:

- Particuliere tuin Noordlaren
- Weiland Midlaren

We horen graag over meer groeiplaatsen.

We hopen een deel van de zaden bij te dragen aan het Levend Archief.

Meer informatie over de bosgeelster: Richard Dijkstra (Hortus) laarmantuin@hortusharen.nl
Cees van den Brand (Haren) ceesvdbrand@gmail.com, Tinus Jeuring (Noordlaren) svahan@hetnet.nl en Amanda le Grand alegrand789@gmail.com (werkgroep biodiversiteit, Stichting Landelijk Gebied Haren).

